

3. ZPRAVODAJ

u příležitosti 62. Loutkářské Chrudimi

Slovo dní K

Na prázdniny se těším zpravidla od poloviny dubna a s nimi na Loutkářskou Chrudim, která je pro mě již několik let rozbíhá. Těším se na známé a kamarády, na nové známé a nové kamarády, na inspirativní loutková představení (a to nemyslím pouze ta z inspirativního programu), těším se na posezení a klábosení v Modré hvězdě a těším se na diskuse. Ano, i na ty se těším! Na co se netěším v tuto chvíli vlastně nevím. Nebaví mě snad jen ten déšť a zima, dávám přednost slunečným Chrudimím. Co mě v programu letošní Loutkářské Chrudimi příjemně překvapilo, že se v tuto chvíli stále ještě mohou těšit (jsme ve čtvrtém dnu přehlídky) na zahraniční soubory, a to ze Slovinska a ze Slovenska. Také jsem ráda, že letos vede jeden ze seminářů Simon T. Rann z Austrálie, který působí v Divadelní společnosti Philippa Gentyho ve Francii. Již dlouho se mezi zahraniční lektory dali počítat pouze lektoři ze Slovenska, které stále považuji tak trochu za „naše“. Zkušenost se zahraničním divadelníkem bývá většinou obohacující v mnoha rovinách a hlavně, člověk za ním na zkušenou nemusí jezdit příliš daleko, lektor přijede za ním do Čech. Ačkoli nejsem

bohužel účastníkem této letošní dílny, tak si to pouze dovoluji myslet. V průběhu prvních čtyř dnů se již na plné obrátky rozběhlo setkávání s přáteli, posezení v Modré hvězdě, inspirující představení a také nová seznamování. Loutkářská Chrudim je pro mě zkrátka synonymum začínajících prázdnin.

Začínat prázdniny
Loutkářskou Chrudimí,
ladí mě
příjemně,
eL CHÁ je opium,
proto
(Doplň vlastní rým.)

Hana Galetková

Od divadla očekává m tvořivost

Stejně jako Michal Drtina nese Jakub Hulák hrdý titul „odborný pracovník ARTAMA“. Nicméně, právě červen je pro něj sezónou moderátorskou. Z Mladé scény plynule přešel na Loutkářskou Chrudim. A podle ohlasů se účastníkům způsob, jakým vede diskuse, zamlouvá. Takže první téma našeho rozhovoru je logicky moderování.

Být moderátorem diskusí není vždy vděčná úloha, protože ze své pozice by neměl zveřejňovat své názory. Vyhovuje ti tato role?

Musel jsem si na to zvykat. Ze začátku, před dvěma až třemi lety, jsem s tím bojoval dost intenzivně. Ale zvykl jsem si na to. Jen občas – když mám úplně jiný názor než porota (což se občas stane) – se neudržím. Ale snažím se to nedělat.

Stává se, že v porotě zasednou naprosto rozdílné osobnosti – a nastane jakási třaskavá směs. Máš možnost to z pozice moderátora ovlivnit nebo se o to ani nesnažíš?

Občas na to dojde, ale myslím, že to není moje doména. Na přehlídkách, které organizuju (např. Dětská scéna), jsem nikdy moderátora dělat nechtěl. Ale osud tomu

chtěl, že jsem se dostal do téhle role, i když mám pocit, že leckdo by tuhle roli „usměrňovače“ zvládl lépe než já. Protože moc neumím hlídat čas a je mi líto utnout lidi: všechno, co se říká, mi přijde zajímavé. Ale časem jsem se i to docela naučil.

Jaká je spolupráce moderátora s porotci? Máte nějakou předběžnou přípravu?

My jsme se vlastně domluvili, že se vždycky domluvíme. Jedinou věc, kterou jsme si stanovili pevně, je, aby jeden člen poroty shrnul základní témata. Pak se snažím hlídat, aby na diskusi zazněla všechna témata, o kterých se mluvilo na interní diskusi. Tak mám možnost někoho vyzvat, aby to případně doplnil.

Jedna z obtížných rolí moderátora je rozprout počáteční diskusi tak, aby nebylo dlouho trapné ticho. Jak se s tím vyrovnáváš?

Já mám štěstí, že jsem klidnější, pomalejší člověk. Mluvil jsem s pár lidmi, kteří říkali, že by byli netrpěliví, že by to nevydrželi, a v případě rozpačitého ticha hned dali slovo porotě. Já mám tedy výhodu svou náturou, prostě to vydržím, jen se snažím pošťouchnout – a ono to většinou vyjde.

Vidíš nějaký výraznější rozdíl mezi diskutéry Mladé scény a Loutkářské Chrudimi?

U Mladé scény mám pocit, že názory středoškoláků jsou živější, čerstvější a někdy zajímavější; vnášejí do toho čerstvý vítr. Tady jsou příspěvky strukturovanější, obsáhlejší, odbornější. Jsem rád, že se to liší, protože jinak by mě to asi nebavilo. Takže základ je podobný, liší se to lidmi v plénu.

Slyšela jsem, že dříve byla tato hodnocení mnohem drsnější, takže si z toho některé soubory (a jejich vedoucí) odnášely dost velké trauma. Změnilo se to?

Pokud jde o moji přehlídku, tj. Dětskou scénu, tak jsem tohle vnímal a snažil se celá léta, aby ti vedoucí vnímali připomínky a rozborů konstruktivně, i když je to někdy těžké. Když se totiž dostane na celostátní přehlídku inscenace, která není na úrovni ostatních, je strašně těžké chválit, reagovat tak, aby z toho měli vedoucí dobrý pocit. Myslím ale, že se to celkově zlepšilo – dříve na přehlídkách byla spousta porotců, kterých se všichni předem děsili. Ale tihle lidé buď vymizeli nebo se uklidnili. Nějak se to celkově uhladilo.

Tvé jméno se objevuje především s divadelními aktivitami dětí. Jak ses dostal k této specializaci?

Já jsem se k divadlu dostal někdy ve svých šesti letech, kdy jsem začal chodit do kroužku k Hance Budínské, což byla průkopnice dětského loutkového divadla. Dnes už není aktivní, ale má spoustu pokračovatelů, kteří k ní chodili (přede mnou třeba Luděk Richter, Jirka Vyšohlíd nebo Jarda Provazník). Já jsem k ní chodil do svých patnácti let, a protože jsme ani poté nechtěli skončit, založili jsme soubor, který v nějakých obměnách s pauzami funguje dodneška. Jmenuje se Běžná hlava – jednou za pár let něco vyprodukuje, ale je toho málo. A kromě toho, když mi bylo osmnáct let, začal jsem Hance, která šla do důchodu, pomáhat. Převzal jsem po ní její skupiny. Bylo to pro mě přirozené, vždycky mě to zajímalo, bavilo. Už jsem tehdy věděl, že je mi to nejbližší, a právě proto, že jsem se tím zabýval, jsem dostal nabídku pracovat v ARTA-MĚ, což bylo v roce 1998.

Ty jsi vystudoval dramatickou výchovu?

Já jsem studoval na pedáku češtinu a hudební výchovu jako učitelství pro první až třetí stupeň a poté jsem absolvoval dvouleté rozšířené studium dramatické výchovy.

Považuješ dramatickou výchovu za důležitou? Má pro děti smysl?

Já sám jsem si tím procesem prošel a na základě toho se tomu začal věnovat. Zdá se mi to úžasný systém, který může děti velmi dobře do života vybavit, nasměrovat je – a taky odtáhnout od pasivních zábav jako televize nebo počítačové hry. Nejde jen o to, že je naučí komunikovat a spolupracovat, ale hrozně důležitá složka je i jakési kritické myšlení, kdy si děti zvyknou zaujímat k věcem nějaký postoj a vyjádřit svůj názor. To se mi zdá zásadní.

Nemáš pocit, že je dnes o divadlo a dramatickou výchovu mezi dětmi menší zájem než dříve?

Nevím, nemám statistické údaje, abych to posoudil. Ale když to sleduju, rozhodně menší zájem není. Na ZUŠky stále chodí obrovské množství dětí a navíc existuje spousta dalších institucí, které se tím zabývají. A to je dobře, protože přesně tohle je věc, která může děti odpoutat od počítačů a jiných moderních vymožeností. Když chodí do dobře fungujícího divadla, naváží tam vztahy, které jsou pro ně cenné a mohou je provázet celý život.

V zahraničí berou dramatickou výchovu spíše jako sociální fenomén, mnohdy se zaměřuje na děti z ulice. U nás je to, myslím, trochu jinak. Když se rozhlednu kolem sebe, mám pocit, že každý v dětství chodil na nějakou ZUŠ nebo LŠU.

Tahle naše tradice je ohromná a unikátní. V zahraničí ale berou dětské divadlo na festivalech jako naprostou samozřejmost, nemají tendenci škatulkovat. U nás vůči tomu stále existují předsudky, o dramatacích se mluví s určitým despektem, a vedou se dlouhé diskuse, že dětské divadlo na festivaly nepatří. Což je škoda.

Jste na loutkovém festivalu, a tak se musím zeptat, jaký typ loutek máš ty osobně rád?

To je asi těžké označit. Osobně mě baví divadlo, ve kterém se vychází z nějaké předlohy, inspirace, námětu a hledají se nejvhodnější vyjadřovací prostředky, ať jsou to loutky, herecké či výtvarné prvky. Baví mě tvořivost, tu od divadla očekávám. Z toho důvodu mě vždycky těší spíše alternativní přístupy. Nikdy jsem nebyl na tu klasickou velkou činohru ani tradiční marionetové divadlo, mám pocit, že jsou to většinou muzeální záležitosti. Chybí mi tam důležitý moment tvořivosti a invence, takže i proto je mi bližší loutkové divadlo ve smyslu hry s předmětem nežli práce s tradiční marionetou.

ptala se Jana Soprová

Od blech na vodě ke zcizenému Klíči

Se svým (již klasickým) bleším hereckým souborem otevřel Jiří Polehňa zahájení 62. Loutkářské Chrudimi. Blechy Áňa, Máňa a Dáňa si okamžitě získaly publikum svými dovednostmi.

Nejprve jsme viděli jejich vyděšené výrazy (řádně zvětšené lupou), ovšem nakonec se aklimatizovaly a zvykly si na vodní prostředí všude kolem (pro ty, kteří to nevědí – Jiří Polehňa se letos dal na vodní sporty). Blešky skákaly hořícím kruhem, chodily po tyči, dělaly provaz na provaze... Sice nepřežily, ale naštěstí mají loutkáři blech dost, čehož Polehňa vmžiku využil a pár si jich odebral přímo z hlav diváků. Slíbil, že až je vycvičí, zase přijede: „Někdy na suchu na shledanou!“

Marionetovému představení souboru Kulíšek Pohádka o pyšné base předcházela zdlouhavý prolog, ve kterém herci prozradili, že Kašpárek zavraždil všechny loutky. Kupodivu se žádné z dětských diváků do pláče nedalo. Ostatně proč ne, jak řekli sami: „Pokrok nezastavíš“ a Kašpárek-loutkožrout je dalším možným vývojem této postavy.

Dál jsme se přesunuli k Myší díře, kde Jan Bílek sehrál krásnou veršovanou pohádku *O Bajajovi* a udělil drzým dětem, stojícím jen pár centimetrů od scény a stínícím tak všem ostatním, lekci z historie: „Bacha na mě děcka, já jsem Herodes! A jestli nevíte, kdo to byl, tak si to raději zjistěte.“

U mlýnského kola vyháněl vodník čerta z mlýna a u náhonu pak vyrazil Kozlík do světa. Škoda, že se dav lidí příliš „neštrůdloval“ a nechodil se na představení dívat společně. U každého stanoviště tak byla pokaždé vytvořena neprostup-

ná zeď a nově přichází jen postávat kolem a smutně koukat lidem na záda. Je pravda, že putování kolem náhonu bylo vybráno romanticky, na druhou stranu se kvůli úzkým místům poněkud omezila dostupnost a lepší výhled na představení.

V 19 hodin začal koncert Hoblovky, který předznamenával, že se (konečně) blíží to, kvůli čemu jsme se za divadlem šli. K tradičnímu předání klíče nedošlo, neb se Michal Drtina přiznal, že jej odcizil už v pátek (aby bylo jasné, že Chrudim si umíme odemknout sami). Za divadelníky vystoupili loutkáři Jiří Fiala a Tomáš J. Reš se svým marionetovým výstupem *Klavírista*.

Festival byl tedy zahájen, a pokud se splní přání Ivany Vozkové, tak se v nás do jeho konce ještě něco probudí.

Petra Hlubučková

Červená Karkulka

Spolek třeboňského loutkového divadla, Třeboň

Rozhovor

s členkami Spolku třeboňského loutkového divadla Evou Svobodovou – autorkou textu a Jarmilou Arlethovou – loutkoherečkou.

Pro jaké publikum tuto inscenaci běžně hrajete?

ES: Pro diváky ve věku od 3 do 300 let.

Co vás vedlo k této dramatizaci klasické pohádky?

ES: Měla jsem tesknou náladu. Potřebovala jsem se pobavit, tak jsem si napsala legraci.

Proč muppety?

ES: To byla záležitost našeho výtvarníka Gusty Kotila. Nevím, měl k nim nějaký citový vztah. V prvním okamžiku mě trochu zarazily, ale potom se mi zalíbily tím, jak jsou akční a živé.

Pracujete i s jinými typy loutek?

ES: Tento soubor vyrostl na marionetách. Mladí, kteří k nám přišli, začínají loutky oživovat – zkracují nitě, používají javajky, maňase, zkrátka vše, co je osloví. Je to dobře, bylo to už potřeba.

V Chrudimi nejste poprvé, přinesla vám něco účast na tomto festivalu?

JA: Vždycky nás to posunulo. Tříbí se tady naše práce. Důležité jsou reakce publika na všechno, co děláme.

ES: Když jsme hráli jinde, tak bylo publikum živější. Možná jsou Chrudimáci už trochu rozmslaní...

Tomáš J. Reš

Karkulka mi rně rozpačitá

Karkulka třeboňských loutkářů je paradoxním představením. Na jednu stranu je poskytován velký prostor (živé a částečně i reprodukované) hudbě, což vypadá ze začátku slibně nejen díky rozmanitosti připravených nástrojů, ale i díky performativnímu způsobu zahájení. Jenže zatímco poslech vlkova slágru patřil bezesporu k příjemnějším momentům představení, zamrzí, že představitelka Karkulky coby ústředního zpěvního partu není ideálně hlasově vybavená. (Kromě problematické intonace jí občas nebylo ani slyšet, ani rozumět, což ovšem vzhledem ke kvalitě rýmů možná zase taková škoda nebyla.)

V inscenaci je několik roztomilých detailů, kupříkladu gumová kachnička na jezeře nebo šnek s rozšlápnutou ulitou, ale při práci s loutkami se na detaily příliš nehledí a s muppety je zacházeno s přibližností, která potlačuje jejich výrazové možnosti.

Stěží lze také chápat bezvýznamové předvádění postaviček, které jsou z hlediska děje zbytečné – mám na mysli především lesní zvířátka, jejichž výskyt je odůvodněn pokulhávající pointou se ztracenou flintou.

Všechny tyto výtky by ovšem ztrácely na významu, kdyby bylo dosaženo zamýšleného cíle a diváci se i přes to bavili. Kromě několika tatínek, kteří se chvilku dokázali zaujmout cupitáním slečny hudebnice, se i přítomné děti, zřejmě cílová skupina, podle všeho vesměs nudily.

Jana Bartůňková

Odposlechnuto

v davu po představení...

- ☉ Nechci být ošklivá, ale moje děti to vůbec nenadchlo.
- ☉ Chceš názor? (a dál jen kroutí hlavou)
- ☉ Líbila se mi. (Babička pomáhá: Co se ti líbilo? Jak zpívali, nebo jak párali břicho?) Byla tam sranda.
- ☉ Kde je Třeboň? Zařídil bych si předplatné!
- ☉ Ty písničky byly hrozný já při nich i usnul, ale paní vedle mě říkala na tu veverku – „To je bobr?“, pak se zvedla a řekla „To je sračka!“.
- ☉ Mně se moc líbilo, i když to bylo asi určené pro menší.
- ☉ Karkulka s velkou hubou.
- ☉ To byla ta nejnesympatičtější Karkulka, co jsem kdy viděla.

S Karkulkou všechno a nic

Inscenace treboňského spolku loutkářů nabízí vše, co se od loutkového divadla (ovšem v určitém předsudku) „očekává“ – oblíbený pohádkový příběh, určený zejména dětskému publiku, velké množství líbivých loutek, bohatou výpravu, výtvarná a technická kouzla, samozřejmě chytlavé písničky – to je prostě sázka na jistotu! Ale z osvědčených a oblíbených postupů, principů a prostředků loutkového divadla se nesprávným a svévolným použitím a využitím může stát kýč jak bič.

Inscenátoři se rozhodli uchopit *Červenou Karkulku* zdánlivě po svém (rozuměj nikoliv ve významu osobitě, ale svévolně) a vytvořili moderní (spíše popové) představení o dospívající Karkulce a jejím lehce chlípěním „nápadníkoví“ s operetním hlasem – vlkovi, který na svou chlípěnost doplatí. S touto popularizující „trendy vrstvou“ celého inscenačního konceptu částečně konvenuje i využití taktéž populárních muppetů. To vše na ploše tradičních postupů iluzivního loutkového divadla.

Jedním z těchto „tradičních“ (ve smyslu lehce sterilních) postupů je využití rozdělené interpretace v pojetí loutkové postavy. Rozpolcená interpretace se tak stává signifikantní pro celý koncept inscenace. Zvuková složka se vůbec neseťkává se složkou iluzivně loutkovou, a to jak v hlasovém uchopení jednotlivých postav (disproporčně ještě umocněná použitím portů, které zplošťují herecký výraz a znepráhledňují akci loutek), tak i např. využitím hudebních motivů (zcela bez jakéhokoliv jednotného hudebně dramaturgického konceptu, nemluvě o situační anachroničnosti – např. neopodstatněné použití hudebního motivu z filmu *Psycho*). Zvukový plán se s tím vizuálním totálně míjí, což je ještě inscenačně zhmotněno přítomností jediného přiznaného herce na jevišti – oduševnělé ozvučovatelky, která pro jistotu už od začátku představení čeká na svoje ruchové výstupy, které se (stejně jako ty nepřiznané) minou svým účinkem. Po celou dobu se divák marně ptá po důvodu její fyzické přítomnosti na jevišti, ale odpovědi se nedočká.

Takovýchto míjení se záměru s účinkem je v celé inscenaci vícero: velkým množstvím slov na úkor nedostatku jevištních situací počínaje a nejasnou diváckou adresností konče. Někdy je to prostě tak, že když chceme mnoho, nedostaneme nic.

Petr Hašek

Uměl lítat

Někdo. Praha

Jednoduše vzlétnout

Není pochyb, že Jakub Maksymov je nanejvýš zajímavý úkaz současné loutkové scény. Jeho inscenace tedy vzbuzují očekávání. Nejnovější autorská adaptace Čapkovy (pod)povídky *Muž, který dovedl létat*, je naplnila. Velkou zásluhu na tom má vynalézavé scénické řešení a Maksymovova schopnost s minimem prostředků vytvořit inscenaci, jejíž síla spočívá především v jednoduchosti a jisté míře údernosti.

Představení je minimalistické jak v řeči, tak v použitých scénografických prvcích. Maksymov s Rybou zkrátka dokázali z Čapkovy textu vyabstrahovat to nejpodstatnější a chytlavě předvádějí příběh člověka, který se nebojí popustit uzdu své fantazii a hravosti. Vnější důsledkem je to, že umí, na rozdíl od lidí, které potkává, létat. V dobré víře se o svou schopnost podělí, ovšem spoután konvencemi „odborníků“ svou dovednost ztrácí a stává se součástí davu, v němž lidé zamračeně bloudí po ulicích neschopni se vzájemně být jen pozdravit.

Právě ve výtvarném pojetí inscenace překračuje rámec původního Čapkovy díla. Zajímavá je práce s kopírkou, která účelně napomáhá Maksymovovi o některých věcech pomlčet. Divákovi se tak ponechává větší prostor pro vlastní obrazivost.

Je škoda, že takovéto meditativní představení (díky Michale Zahálkovi) je v programu dáno do bloku s jiným, které (přínejmenším o repríze v jednu odpoledne) zaplnilo sál nejmenšími diváky, pro něž není na *Uměl létat* logicky nic moc zajímavého. Neprospívá to ani jim, ani, jak se domnívám, atmosféře Maksymovova/Rybova představení.

Jana Bartůňková

Uměl lítat

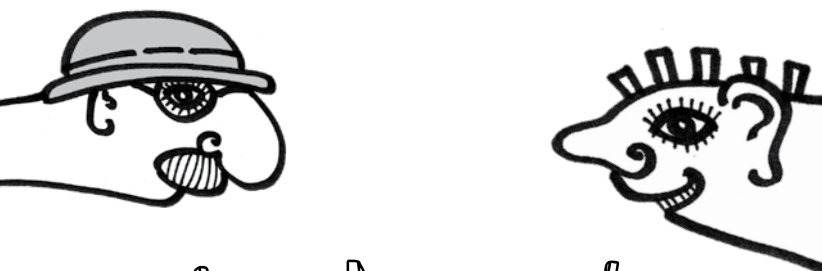
Na stole či bedně vislá deska polepená stovkami jmen z telefonního seznamu s dvěma viditelnými okénky, která se časem odklopí, a několika neviditelnými, která se (rovněž časem) zezadu prosvítí a ukáží něčí siluety. Dole při zemi je několik černých plošných postav a kolem nich čas od času přejde – popoletí na nitce navázaný rovněž plošný pan Tomšík. Když ovšem zjistí, že by vlastně mohl lítat, nafoukne herec balonek a pan Tomšík pak lítá na něm...

Vážím si na Jakubovi toho, že se ve svých autorských dílech vždy snaží hrát o tom, co mu připadá důležité, že je v nich osobně angažovaný a hledá divadelní tvar, jímž by své téma co nejpůsobivěji sdělil. Je to inscenátor v pravém smyslu toho slova: inscenuje, tedy uvádí na scénu témata, city, myšlenky své či autorů jemu blízkých vynalézavým jevištním jazykem, především hrou s loutkou.

Tentokrát však výsledek vyznívá jako jakýsi konceptualismus: jsou vymyšleny znaky či přímo symboly, ale ne všechny jsou tak docela srozumitelně sděleny jen tím že je vidíme, aniž jsou tématicky zařazeny. Např. smysl toho, že herec na samém začátku okopíruje na počítačové kopírce svou ruku, zůstal nesrozumitelný pravděpodobně všem, krom autora samého. Bez strukturovanějších informací o hlavní postavě pak celek vyznívá trochu jako schématická agitka a la these: všichni (až na pana Tomšíka) jsou černí, replikovatelní na kopírce a my si umíme spočítat, co přijde za minutu či dvě.

Otázkou jsou i některé prostředky. Nejenže pan Tomšík poletuje na provázku již na svých procházkách předtím, než zjistí, že by chtěl létat, ale sám let realizovaný pomocí balonku nevypovídá o tom, o čem jde: že pan Tomšík (a každý z nás) může létat, bude-li chtít, odváží-li se uvěřit svému snu – ne sežene-li si k tomu prostředky. Závěrečná pointa o tom, že unifikující úřední předpisy a nařízení zabíjí každý sen natož o lítání, je schématem už od Čapka. Jde o rozvedenou anekdotu a je jen třeba dosáhnout, aby pointa nebyla známa dříve, než k ní dojde.

Luděk Richter

Odposlechnuto

v davu po představení...

- ☉ Proč to tam bylo tolikrát? (o scéně setkávání s lidmi)
- ☉ Je to takové hračkování.
- ☉ Minimalistické, zvláštní humor.
- ☉ Bavilo mě to, ale delší bych to asi nesnesla.
- ☉ Hele, já umím lítat...

Rozhovor se souborem NĚKDO

(tedy Jakubem Maksymovem a Zdeňkem Rybou)

Jakube, vy jste hvězdou jaroměřského souboru. Ale v poslední době vidím tendenci dělat své vlastní projekty.

JM: Já bych na začátku obojí dementoval. Jsem rozhodně proti označení hvězda, myslím, že jsou tam lidi herecky více talentovaní než já. A soubor NĚKDO vznikl v sezóně 2006/07, takže to už je taky docela dávno. Přitom ale stále hraju se souborem, akorát poslední dobou jsem více v Praze, takže nemám čas se s nimi scházet. Takže i z toho vyplynula potřeba udělat něco v menším složení. Tohle mikrouskupení čítá od jednoho do čtyř členů. První věc byla *O Honzoj*, což se hrálo i tady na Chrudimi, a s poslední jsme přijeli letos.

Jak vzniká dramaturgie?

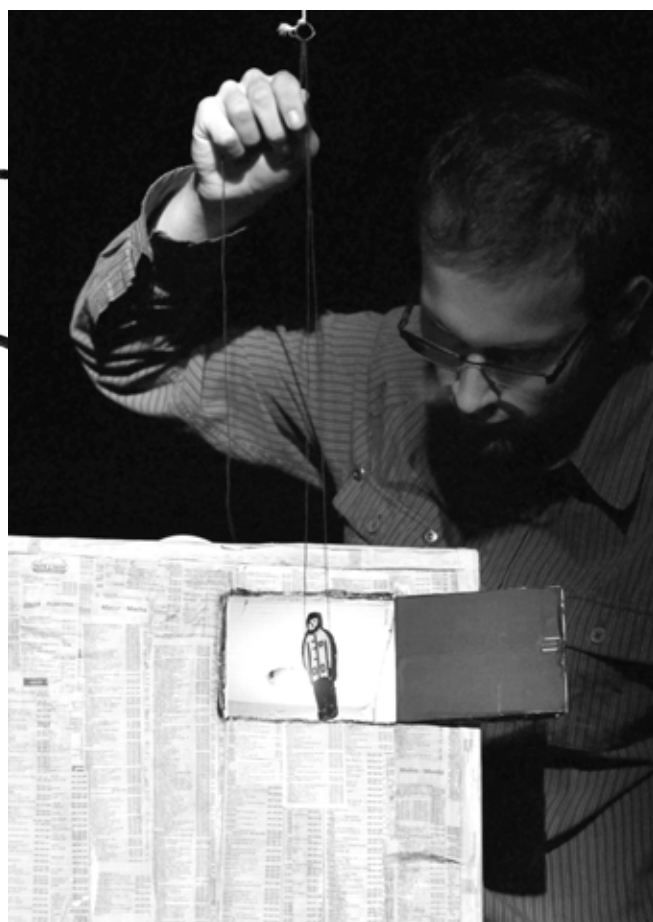
Baví mě hledat si zajímavé předlohy, které bych mohl hrát – a podle toho si vybírám spolupracovníky, kteří by to se mnou dělali (jsou to většinou kamarádi, kteří to se mnou vydrží). Do teď jsem pracoval v tandemu s Jarkou Holasovou, tohle je první věc, kterou jsem dělal sám. Ale na vymýšlení jsme sami nebyli – Zdeněk se podílel na dramaturgii, režii a hudbu vymýšlel celou sám.

Když jsme to připravovali, snažil jsme se jít po textu, po tom, co je v té Čapkově povídce napsané, a pokoušeli jsme se udělat to více dějovější tím, že nahradíme slova výtvarnou akcí nebo muzikou. Zdeněk je schopný velmi dobře reagovat, když se něco stane, a případně to zahrát úplně jinak. Jsem za tuhle symbiózu hrozně moc vděčný.

Zdeňku, je ta hudba předem domluvená, nebo je to improvizace?

Určitě je napsaný hudební scénář, měli jsme na to jednu zkoušku, kde mi Jakub ukázal inscenační rovinu. Já jsem si k tomu nachystal nějaké hudební nápady podle té atmosféry.

ptala se Jana Soprová

Haló Jácičku

Haló, Jácičku

Pohádky letos devadesátileté malířky a spisovatelky Daisy Mrázkové jsou oblíbené už přes čtyřicet let: maminky nad nimi nostalgicky vzpomínají a děti se dodnes baví rošťárkami malého zajíčka, rozšafnou moudrostí veverky i průzračným obrazem světa. Autorka přibližuje dětem životní filosofii způsobem, který je jim blízký – na příhodách, které sami zažívají.

Divadelně ony pohádky snadno uchopitelné nejsou: lyrické povahou děje, lyrické výtvarným viděním, které se promítá i do způsobu vyprávění, založené na slově dialogů i líčení... Jak zachovat jejich křehkost a naplnit ji divadelní dynamikou? Jak podržet malebnou mozaikovitost a vytvořit stavbu udržující divadelní napětí? Jak nepopisovat a přinést divadelní sdělení?

Svitavští klíč našli. Za stolem a kolem stolu pokrytého černou látkou si zpola hrají, zpola hrají dvě dívky s pěknými, funkčními a dětem přiměřenými loutkami napodobujícími plyšové hračky. A výborně: je osvěžující po dlouhé době vidět někoho, kdo umí s loutkou hrát tak, jako představitelka Jácička. Ne tak zdařilý je buk, v němž zvířátka objeví slona: hraje ho třetí dívka v šedohnědém svetru s rukou odtaženou od těla jako chobot. Máme tu vlastně tři obrazy v jednom: holčička, která představuje buk, jenž vypadá i jedná jako slon; zatímco jinde zůstávají děti vedle herců i hráči, tady ve snaze o iluzi hravost mizí a děvče jen slouží obrazu slona.

Divadelně nejrozebranější jsou dvě epizody: epizoda s vosami, jimž Jáciček cvrnknutím pecky rozbil hnízdo, a návštěva Jácička a veverky v jeskyni, kam sahají jen kořeny buku. Obě jsou citlivě a zajímavě vymyšlené i provedené. Ale ta první odvádí pozornost od půvabné myšlenky, že vosí hnízdo, které jsme rozbili neradi, se tváří stejně, jako kdybychom ho rozbili schválně. Ta druhá nám zase za cenu hezkého obrázku bere tajemství nedosažitelné krásy toho, co je skryto.

Hlavní problém inscenace je ale v její kusosti, dramaturgické nedotaženosti a tudíž bezcílnosti. Mrázková črtá ve svém volně navazujícím „seriálu“ pohádek o zajíčkovi a veverce jemně, ale zřetelně vedenou linku: první osahávání světa malým zajíčkem, setkání s veverkou, přátelení utužené střetáním s krtonožkou a vedoucí až k dětské lásce, objevení krásy celého světa, který pak nezištně darují moudrému buku-slonoovi, jenž je dovede až k poznání konečnosti života, nekonečnosti vesmíru a blízkosti nebe.

V inscenaci vidíme pár kusých obrázků sympatického dovádění obou zvířátek – tak trochu odnikud nikam. Krásné detaily, krásné nápady, krásné provedení – ale ke katarzi nedojde, téma se nenaplní; zbývá tedy ještě k onomu klíči nalézt zámek, zasunout a otočit jím. Inscenace je prý v tomto směru zatím nedokončená. Je pak ovšem škoda, že jí porota v tomto poloťarovém stavu vyslala do světa už teď a nedala jí šanci dozrát.

Je na co se těšit.

Luděk Richter

Málo Dramatické školičky. Svitavy

Rozhovor s Janou Mandlovou

Ty jsi tady letos měla dva soubory z svitavské Dramatické školičky. Jak ta školička funguje?

Je to tak, že už od šesti let existují přípravné kroužky, odkud spolu jdou až do deváté třídy, případně pokračují až do maturity a některé i na vysoké škole. Když odejdou, tak nabírám další. Takhle jsou spolu třeba 10-15 let...

Měla jsem pocit, že základem je etudová metoda práce. Je to tak?

Většinou to tak je. U Jácička jsme si cíleně řekli, že nebudeme dělat celou knížku, ale opravdu jen loutkářská cvičení. Děcka si vybraly pro tuhle práci tři epizodky, s tím, že máme ještě hotovou Krtonožku a chceme pokračovat dál. Máme naplánované i písničky, ale to je hudba budoucnosti.

Kdo vám vyrábí loutky?

Většinou si je děti vyrábí sami, ale speciálně do Jácička nám je dělala Eva Pecháčková.

Jak s dětmi pracujete? Přinášejí samy nápady?

Musí, já to nedělám metodou, že bych přinesla něco hotového a řekla, že to bude tak a tak. Všechno vzniká z těch dětí, všechno vytvářejí ony, a já tomu dám jen konečný tvar. To je samozřejmě pracné, a tak nám příprava trvá někdy půl roku, ale někdy i rok. Nejprve hledáme, do čeho se pustíme, pak čteme knížku, bavíme se o těch tématech, rozebíráme je a pak formou etudek dáváme dohromady takovou mozaiku.

Jak často hrají?

Jak kdy. Letos jsme hráli hodně, protože jsme měli dvacáté výročí školičky. Tři představení šly na přehlídky. Takže nakonec jsem měla pocit, že toho hraní bylo až moc. Ale někdy je problém opačný – udělají představení, zahrají ho čtyřikrát pětkrát, a už se dělá něco nového. Potřebovali by to hrát víckrát, aby získali zkušenost. A mnohé zkušenosti se získávají právě na přehlídkách.

V rozhovoru jsi nedávno řekla, že divadelní práce je záležitostí k tomu, aby lidé mohli být spolu. Vrací se absolventi školičky?

Určitě. Přinejmenším na táboře – já už teď nemám sílu sama dělat ty letní tábory, takže mnozí se do toho zapojili. Teď se alespoň o víkendech snažíme dělat tzv. Noci příběhů, kde starší děti pracují s menšími, propojují se třídy. Máme také projekty rodičů s dětmi, a nejnověji bychom chtěli udělat spolupráci dětí s prarodiči. Aby tady byla ta kontinuita rodiny, kořenů – aby se stále rozšiřovala, protože bez ní to nejde.

Jas

Odposlechnuto

v davu po představení...

- ☉ Ty loutky byly hezký.
- ☉ Skvělá práce nohou u Jácička.
- ☉ Tak napůl. Loutky dobrý, ale celek trošku nejasný.

O Želvákově

Spolek LoutKino, Brno

Rozhovor s Radomírem Prokopem

Na postupové přehlídce v Třebíči získala inscenace kladný ohlas. Přesto: pracovali jste ještě nějak s inscenací, například na základě poznámek z trebičských rozborových diskuzí?

Ne, protože se po Třebíči zdálo, že představení, tak jak bylo vytvořeno, má všechno, co potřebuje. Žádné zásadní změny jsme tedy nedělali, jen jsme pracovali na drobných nedostacích, o kterých jsme věděli.

Kde jste všude inscenaci hráli v mezidobí mezi Třebíčí a LCH?

Hráli jsme na dvou festivalech v Brně, pak jsme hráli i pro žáky v rámci naší školy. Celkově jsme to hráli šestkrát, sedmkrát, teď završíme desítku, což je na dětský soubor, myslím, docela dobrá bilance.

Je to pro děti náročné hrát na Chrudimi hned tři představení během jednoho dne?

Je to náročné i pro dospělé, obtížné se vyplňuje mezičas mezi představeními. Myslím si, že si to ty děti tolik neberou, vypa-dají, že jsou v pohodě. Ale asi se to projevuje i na nich. Jsou tady určité nedostatky, které možná pramení z únavy a ze stresu.

ML

Na tripu s Jácíčkem a Želvákem

V jedné ze včerejších recenzí jsem připustil možnost, že jsem natvrdlý divák – a musím přiznat, že s postupem festivalu se mi stále nedaří tohoto pocitu tak úplně zbavit. Shodou okolností mě dnes opět dostihl v souvislosti s inscenací režisérky Jany Mandlové ze svitavské Dramatické školičky, která se stejně jako ve včerejším *Rybím tuku* inspirovala knižní předlohou, o níž jsem jakživ neslyšel; tentokrát sáhla po knize *Haló, Jácíčku* Daisy Mrázkové. Stalo se mi něco, s čím obvykle nemám problém: s odstupem se mi ani nedaří po paměti sestavit scénosled, v němž se onen zvláštní příběh-nepříběh odvíjel, a nejsem vůbec s to pojmenovat, zda a co mi takovéhle divadlo chtělo sdělit.

Potěšila mě spousta nápaditých řešení, které z mála vykouzlí hodně (třeba krápníkovou jeskyni z obyčejného stolu s ubrusem, sugestivní vosí roj z mírně vylepšených rukavic nebo geniálně náznakového slona z mikiny, byť zrovna ten by si zaloužil o poznání důslednější a výraznější rozehrání), přes jistou strojenost v přednesu mě bavily obě hlavní aktérky a celková nálada kusu mi v onom ospalém brzkém odpoledni zvláštním způsobem vyhovovala. Nakonec mi tak vlastně ani příliš nevádí, že se mi nepodařilo najít to, co jsem v divadle poněkud staromilsky zvyklý hledat, třeba nějaký alespoň matně pojmenovatelný příběh s jakous takous kauzalitou nebo alespoň uchopitelné sdělení. Z představení Jácíčka mi tak zbyl v obecné rovině jakýsi sympatický trip se zvířátky – a v té konkrétní sled vesměs potěšujících etud. Ale třeba mi něco uniklo...

Můj pocit z pozdějšího setkání s brněnským souborem Loutkino a jeho představením *O želvákově* byl vlastně podobně příjemný, byť šlo tentokrát o výrazně snáze uchopitelný zážitek. Postup režiséra a autora dramatinizace Radomíra Prokopa v jedné osobě jako by byl přesně opačný: jednoduchá, jasná a nekomplikovaná inscenace, která se nezdržuje s vyhráváním a vymyšlením gagů a jednotlivostí v zájmu co možná nejpřehlednější a nejprostší prezentace příběhu. (Nabízí se poznámka, že někdy by možná nebylo na škodu přeci jen si s něčím pohrát trochu důkladněji. Musí se třeba kromě sloního chobotu o provaz přetahovat i ruka loutkoherečky, když si hroch vystačí sám o sobě?)

Přesto mi ale jedna věc uniká: dlouho jsem se, pravda, s nikým nepřetahoval, ale pokud si dobře vzpomínám, zůstane-li mi v ruce provaz, znamená to, že jsem vyhrál. Neměl by tedy Želvák být následkem své střihací finty vlastně dvojnásobně poraženým? (A nezasloužil by si to vlastně, podvodník jeden?) Tato nejasnost ale nic nemění na tom, že mě malí loutkoherci z Loutkina bavili, a že ona skvostná zcizující tečka o pokrytectví hravě překryla případné drobné nedostatky. Připočtu-li si k *Želvákově* a *Jácíčkovi* ještě patero liščích příběhů vsetínské Bublaniny, vychází z toho nadmíru potěšující – a překvapivě pestré – zvířátkové odpoledne.

Děk za něj skládá Michal Zahálka.

O želvě Kovi

Viděli jsme drobníčku, která byla vhodně vybraná pro věk účinkujících dětí.

Zvolený hrací prostor – jakýsi vozík či minimaringotka – mohl být rozehrán hned na začátku. Viděli bychom jeho možnosti skládání, mohlo před námi vzniknout prostředí Afriky, kde se pak děj odehrává a také bychom viděli herce, takže jejich krátké vynoření zpoza paravanu téměř na konci hry by nepůsobilo tak nepřipraveně. A také by bylo snazší rozvrhnout hraní více do šířky a dát tak dětem větší prostor, neboť ten, ve kterém hrály, byl dosti stísněný.

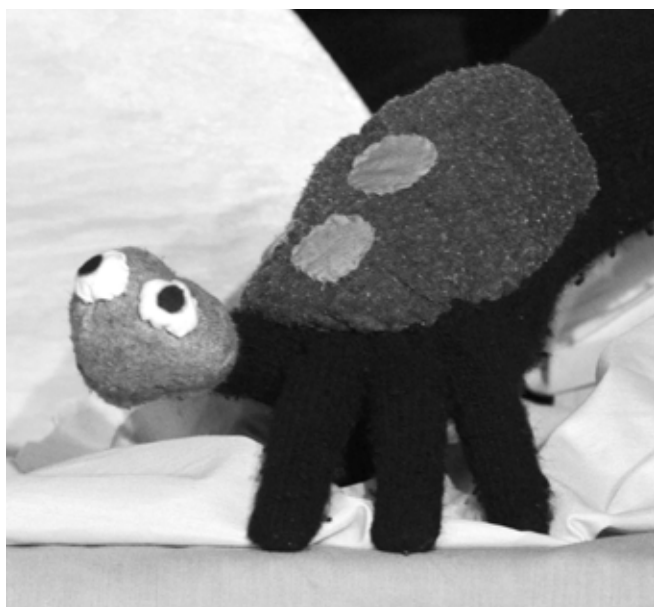
Děj příběhu je jasný a jednoduchý, snad až příliš upovídaný, s minimem situací k rozehrání. Takže nejakčnější se nakonec jeví hra s mouchou v závěru příběhu.

Děti hrají jednoduchými loutkami (želvák a papoušek jsou výtvárně pojeďnané rukavice, slon-maňásek s chobotem na čem-puritu, hroch-muppet). Hrají přirozeně, na svůj věk velmi dobře, přesně. Cítí, kdy která postava mluví, kdy je třeba sledovat spoluhráče. Pěkná je hra želváka, naopak hroch zbytečně animuje každé slovo. Škoda, že v pěkné a funkční výpravě je zrovna loutka želváka trochu nejasná – připomíná spíš pavouka.

Hudební složka jasně a citlivě dotváří atmosféru a posiluje herecké akce. V nejvypjatější situaci (přetahování slona s hrochem) bohužel zanikl příchod želváka s nůžkami a také trochu rozpačitě působí zmizení přetahujících se savců. (Hlas z lidu: „Asi upadli v zapomnění.“)

Závěrem: děkuji za čisté a příjemné představení a přeji vám, abyste nezapadli jako ti tlustokožci!

Martina Harmannová

Odposlechnuto

v davu po představení...

- Lepší než Želvy ninja!
- Ten hroch nemohl plivat oheň jako drak...
- Bzzzzzz, bzzzzzzzzzzzz, bzzzzzz...

Gagarin

Jaká byla vaše cesta z Bullerbynu do vesmíru?

Johana Vaňousová: Tak trošku klikatá, protože jsme věděli, že chceme dělat něco životopisného. Nejdřív jsme to vzali přes Bedřicha Smetanu a nakonec čirou náhodou přišel Tomáš s touhle knížkou, takže nakonec se z toho stal Gagarin. Já jsem hrozně orodovala za ty hudební skladatele.

Adam Kubišta: Poměrně krátká. Mám pocit, že to šlo hned, co jsme dozkoušeli Bullerbyn a začali jsme ho hrát, tak jsme přišli na to, že chceme spolu vyletět dál a pak už to šlo docela ráz na ráz (když jsme měli čas).

Elena Volpi: Mně přijde, že v Bullerbynu jsme o hvězdách snili a s Gagarinem jsme si na ně sáhli.

Jakub Vašíček: Těžká, protože Bullerbyn byl docela úspěšný, tedy aspoň víc, než jsme čekali. Tak jsme se s tím museli nějak vypořádat. Hlavně jsme chtěli dělat něco jiného, než byl Bullerbyn. Nevím, do jaké míry se to podařilo, ale myslím, že jiný to snad je.

Tomáš Jarkovský: Bullerbyn je v podstatě už po tématu. Je to taková hříčka o sentimentálním pohledu, vzpomínání na dětství, o nostalgii. Jak to vlastně člověk všechno vidí jinými očima. Jak se to potom v dospívání promění. Chtěli jsme se dotknout nějakého tématu, aby bylo z jiného ranku. A proto jsme si vybrali téma, které považujeme za společensky závažné a důležité. Zároveň jsme chtěli ukázat, že dokážeme i s našimi možnostmi mluvit k současnosti. O věcech, které jsou vlastně dnešní. Tedy víc dnešní, než jsou u Bullerbynu.

PHMZTJR

Taškařice do pětice s liškou

Bublanina. Vsetín

Dvě ženy s liškou

Bublanina ze Vsetína, aneb dvě různé energií nabitě ženy, jako devátá vlna zalily diváky svými liščími příběhy. Východisko či rámec představení, je tak trochu vykalkulovaný – není zcela jasné, při jaké příležitosti se ty dvě ženy sešly. Je to divadelní zkouška, nebo snad soukromá konference na téma lišky v pohádkách? Ať je to, jak chce, je jasné, kdo hraje a o čem. Ty dvě udržují pravidlo dramatické akce, pravidlo dvou protikladů. Jedna je rozváznější, koncepčnější, ta druhé zmatkařka, která snad někdy někde zapomene snad i vlastní hlavu, má ale spoustu nápadů a dokáže i z ničeho udělat téměř cokoli. Někomu možná může připadat tato startovací dráha k interpretovaným pohádkám zbytečná, ale je v ní obsažena jakási esence herecké práce. Vždycky je potřeba, aby tu byl jeden koncepčnější, a druhý tak trochu ulitlý, ale právě tím inspirativní. Stejně tak, jako ženy-herečky nabízejí různé polohy životního a (uměleckého) přístupu, nabízejí i různé podoby lišek (tak jak jsou zachyceny v pohádkách i v bajkách – někdy mají roli nejdůležitější, jindy epizodickou či přímo „komparzní“). Práce s maňásky, kteří by se ve většině případů dali nazvat „rukávové loutky“, je nápaditá a půvabná. Osobně se mi ona štíhlá mrštná liška, která se nám poprvé představuje jako límeček jedné z dam, velmi zamlouvala. Byla v ní totiž pro mě obsažena veškerá mrštnost, hladkost a tak trochu potměšilost. Je cítit, že na sebe herečky dobře slyší, jsou naladěny na jednu tvůrčí vlnu a nápady si přihrávají jako pingpongový míček. Zdá se, jako by se v průběhu jednotlivých pohádek vzájemně podněcovaly k novým nápadům (takže není zcela jasné, zda je vše „nacvičeno“, nebo část vzniká improvizací). V tomto lehce chaotickém balábile pohádek a povídek o liškách není na místě uvažovat o logice (např. kde se berou všechny ty správné rekvizity). Tematicky je to zkrátka o liškách, chytrých a mazaných, tak trochu roztomilých a trochu chaotických. A většinou nakonec poražených. Možná, že je to tak trochu o ženských...

Jana Soprová

Chutný dezert ze Vsetína

Soubor Bublanina nám z dalekého Vsetína přivezl inscenaci *Taškařice do pětice s liškou*. A opět se naplnilo očekávání, kdy do nás diváků tyto dvě ženy, kuchařky, učitelky a hlavně herečky naservírovaly pořádnou porci kvalitního divadelního zážitku – kvalitní bublaninu, téměř bez pecek. Jejich živelnost, dynamika představení i výtvarné nápady podpořené jednoduchým, leč čistým a funkčním zvukovým plánem fungovaly převážnou část inscenace.

Nejmarkantnější peckou v této jinak velmi chutné porci se ukázalo pojetí loutek, potažmo celé scenografie jako celku. Předpřipravenost loutky lišky měla kontrastovat s nahodilostí ostatních loutek složených z předmětů a kusů oblečení. Tyto loutky jsou však již dopředu vyrobené natolik, že se jako divák cítím trochu podveden (snad až jen na loutku havrana se zobákem ze dvou kšiltů). S každým dalším příběhem se předpřipravenost loutek pro mne neustále zvyšuje a celé se dovrší v posledním příběhu, kde už jsou všechny loutky natolik odlišné, že až vzbuzují pocit vypůjčení z jiné inscenace.

Technologicky mne trochu zamrzelo, že s daným typem loutek nebylo možno sehrát věci, které jsou pro loutky jako stvořené – např. nemožnost pozření potravy v příběhu o lišce a čápovi.

Celé inscenaci by prospělo celkové pročištění a zpřesnění. Také bych se zaměřil pouze na příběhy, kde lišky hrají hlavní hrdinku a nesekundují v druhořadých rolích (viz příběh *O Koblízkovi*).

Anotace souboru nám předkládá tuto informaci: Barbora čeká na Kateřinu, ta se přiznala s velkou taškou z nákupu. Nenachází knížku, kterou měla přinést, a tak se spoustou věcí, které najde v lese, může začít hrát pohádky. A právě vynecháním tohoto přehnaně koncepčního rámce a jeho úplné odstranění by dle mého názoru prospělo inscenaci nejvíce a herečkám uvolnilo ruce. Pak by bublanina těchto dvou perfektně sehra- ných kuchařek chutnala ještě výtečněji a nemuseli bychom plivat žádné pecky. Děkuje!

Kamil Bělohávek

Když vás zvuk polapí, není úniku!

Přecházela jsem přechod ke Zdrávce a říkala si, kde jen budu seminář G hledat. Jaký nesmysl! Mělo mi dojít, že nic hledat nemusím – stačilo nastražit uši.

Všichni stáli uprostřed místnosti v těsném kruhu, včetně vedoucích. Přišla jsem akorát do procesu tvorby. Zpívalo se, hrálo, pohupovalo v bocích. Já rozespálá a oni takhle neuvěřitelně energičtí. Text skladeb se zvolna během zpěvu měnil ve slabiky či různé výkřiky. Tvoří se teď a tady. Žádné předem připravené skladby. Seminaristé jsou po celou dobu do tvorby aktivně zapojeni. Jedná se o hromadný brainstorming, kdy je každý nápad vítán. Chvillemi se to zákonitě zvrhává v soutěž, či nápad je lepší. Každý by měl být invenční a s něčím přijít, ale nemusí. Seminarista má absolutní volnost. Žádná předem daná pravidla – chceš se napít, napij se, chceš si sednout, sedni si, chceš si odskočit, běž. Zkrátka přístup, který zaručuje uvolněnou atmosféru, která nese ovoce.

Stud tady nemá co dělat, trocha exhibicionismu rozhodně nezaškodí. Seminaristé si mezi sebou půjčují nástroje. Jeden sedí u klavíru, další bubnuje na cajon (čtete kachon), takřka každý třímá něco v ruce – tamburínu, triangel, dřívka, rytmická vajíčka – zkrátka cokoliv, čím může vydávat nějaký zvuk či melodii. Lektori k tomu hrají na akustickou a basovou kytaru. Místy k sobě promlouvají v akordech: „z e-moll na g-dur a pak zpět“.

Bohužel vám nemohu prozradit, na kterých skladbách při mé návštěvě pracovali, neboť pro nás nacvičují překvapení na středeční bál. Ale nudit se během jejich vystoupení rozhodně nebudeme! Kromě hudby, totiž dojde i na propracovanou „chorošku“. Jak totiž všichni dobře víme, hudba má prostupovat celým tělem, takže je samozřejmě důležité, aby se i seminaristé uvolnili. Což nebyl žádný problém. Tančilo se, skákalo nebo i synchronně dupalo. A řeknu vám, když všech devět seminaristů i s lektory začne naráz dupat, tak my s fotografem nadskakujeme. Mají holt sílu.

V zápalu tvorby ani nevnímají čas. Všichni vypadají spokojeně. A dokonce, i když je vyhlášena pauza, půlka z nich pokračuje v tvorbě něčeho dalšího. Díky třem píšlám a jednomu cajonu vymýšlejí další motiv, na kterém po pauze pracují. „No výborně děvčata!“ zvolá Jakub Vašíček, který vstupuje zpět do místnosti, kde si děvčata hrají na mažoretky.

Když jsem odcházela, prozpěvovala jsem si a litovala, že se něčeho takového nemohu účastnit. Ještě že to středeční Loutkářský bál jistí!

Magda Zicháčková

Seminarista Štěpán a jeho pohled na seminář G

Jak vlastně seminář probíhá?

Hodinu jsme si rozdělili na několik částí. V první části si povídáme o představeních, která jsme den předtím viděli. Říkáme si, jaká tam byla hudba, jaký tam byl timing. Soustředíme se přesně na to, na co je seminář zaměřený. To pak jednotlivě rozebíráme. Následně se zaměřujeme na představení, na kterém společně pracujeme. Do toho za námi přišli s nabídkou, jestli bychom si nechťeli něco připravit na bál. Tak jsme sestavili kapelu a snažíme se dát do kupy něco, čím bychom lidi ohromili. Nevím, jestli tohle vlastně můžu říkat. Všechno to má být překvapení.

Na jaký nástroj vlastně hraješ?

Já neumím vlastně na nic. Možná tak na triangel, když je jednoduchý rytmus. Bum, bum, bum... ale nesmí se to zrychlovat.

Proč si se tedy na tento seminář přihlásil?

Zajímají mě všechny cesty, jaký způsobem lze pracovat se zvukem. Myslím si, že to není jen skrze hudební nástroj, na který bych měl umět. Jde o to, abych dokázal vycítit atmosféru. Poslechnout si nějaký konkrétní hudební nástroj a přiřadit ho, třeba k té a té atmosféře. Naučit se nějakým způsobem se zvuky pracovat, aby to do atmosféry zapadlo. Je to tady dobrý, rozhodně se vyblbneme.

Bude to takový masakr!

Otevírám dveře třídy s velkým červeným písmenem „P“. Uprostřed stojí stůl a všude kolem ten správný tvůrčí nepořádek. Provázky, odstřížky látek, tužky, fixy, klubka vlny, kožešina, proutky, špejle... Tady se něco opravdu děje! Mezi dětmi pobíhají Tomáš Machek a Luděk Vémola, lektoři semináře *Proč je nás tolik?*

„Jdeš právě včas,“ vítá mě kdosi. „Teď si budeme hrát etudy, co jsme vymysleli.“ Tomáš vybidne posluchače, aby začali. Všichni jeden po druhém pak chodí za paraván – školní lavi- ci. Mladí herci se s větší či menší obratností snaží vypořádat s úkolem – zahrát s vlastnoručně vyrobeným maňasem krátký skeč s rekvizitou a při tom dbát na využití výrazových specifik tohoto typu loutky. „Mnozí z nich už mají zkušenosti z dětských souborů, ale jsou tu i úplní nováčci,“ říká Luděk.

Ukazuje se, že hra s předmětem není tak jednoduchá, jak se na první pohled zdá, na scéně se prodávají multifunkční boty, píše se seznam nákupu, pere se prádlo, stříhá látka na šaty, skáče se o tyči, či se hází oštěpem. Po každém výstupu položí Tomáš divákům otázky: „Co tam fungovalo? Co se vám nejvíc líbilo?“. Reakce je okamžitá, lektoři pak vše shrnou a radí co akcentovat, co skutečně funguje, čeho se vyvarovat: „Musíte myslet, že loutka hraje pro lidi, ne pro sebe a svého vodiče.“ anebo „Diváci jsou rádi, když někomu něco upadne, v nej- lepším případě hlava. To milují.“ Lektoři po té zadávají další

úkol. Rozdělí frekventanty do menších skupin, vysvětlí princip dramatické situace a už jsou zas všichni v pilné práci. Tomáš nabádá: „Snažte se poučit z toho, co jste slyšeli a viděli. Víc akce, méně řeči.“ Po deseti minutách už opět loutkáři za pa- ravánem předvádí etudy. A opět se analyzuje a rozebírá. „Kde máš diváky? Když hraje loutka, ty musíš být v klidu.“ Je vidět, že posluchači si skutečně všímají a zúročují postřehy a rady. V závěru z Tomášových úst zazní: „Teď se všichni postupně za- bijete. Bude to takový masakr. Uděláme si maxirakvičkárnu!“ Postaví seminaristy do kruhu okolo stolu. „Chci vidět 15 ori- ginálních způsobů jak zabít maňáska a ať si to ta oběť vyhraje, ať s ní trpíme, ať cítíme, jak z ní ta střeva lezou.“

Když se všichni umlátili, postříleli, ulehtali, uškrtili a probo- dali, Luděk s Tomášem rozdali papíry a tužky a pustili se do přípravy na další den. Zítřka budou společně poznávat mari- onetu.

Tomáš J. Reš

Tomáš Machek o „pěčku“

Na světě je tolik typů loutek, že se snažíme během toho týdne seznámit jen s těmi nezákladnějšími. S tím, co kterému typu sluší, k čemu se nejlíp dá použít. Dělali jsme už plošné lout- ky, tělové, dnes maňásky, čekají nás marionety, karnevalové loutky, snad se dostane i na javajku a na stínové loutky. Cíl je ten, že chceme různé typy loutek použít v jednom jevištním tvaru.

K debatě. Která neproběhla

Dostali jsme se s Ludkem Richterem do sporu o to, co lze ozna- čit za performance. Přesněji řečeno, dostali jsme se do sporu, ale nikoliv ke sporu – Luděk to jen na večerní diskusi dost zjedno- dušeně a jednostranně nakousl a já nakonec došel k tomu, že by to přeci jen mohlo někoho zajímat. Na zjednodušené nařčení zjednodušená odpověď: potíž bude v tom, že Luděk patrně vní- má vztah performance a inscenace jako binární opozici (buď to, nebo ono), kdežto podle mě je to škála se spoustou odstínů. Možná se hodí připomenout jednu zdánlivou banalitu, že perfor- mance znamená v angličtině prostě a jednoduše představení – a že tím podstatným, co performance studies do teatrologického

uvažování přinesly, byl důraz na zkoumání divadelního před- stavení coby neopakovatelného jevu existujícího v daném čase a prostoru namísto „laboratorně“ uvažující inscenační analýzy. Vztáhnu-li tento „časový“ pohled na Jakuba Maksymova (nebo Hanku Voříškovou, Tomáše Hájka atp.), neříkám tím přeci, že jsou rovnou Marina Abramović – právě tak jako Marina Abra- mović je sice v jistém smyslu ideálním, ale rozhodně ne jediným předmětem zájmu performance studies. Je to na delší vysvět- lování, na které se mi tu nedostávají řádky – dovolím si místo něj alespoň doporučit zájmu divadelních příznivců podnětnou a vzdor poněkud děsivě znějícímu názvu i čtivou a přístupnou knihu Eriky Fischer-Lichte *Estetika performativity*, která nedáv- no vyšla v českém překladu Markéty Polochové v nakladatelství Na konári. Jednorázové výstřední „performance“ v tom nejužším slova smyslu věru nejsou tím jediným, o čem se v ní píše.

Polemické a knižní okénko přinesl Michal Zahálka.

Špióni ze seminářů

Seminář A Dnes jsme začali podobně jako včera – roz-
cvičkou. Tělo se po ránu potřebuje rozhybat,
To je jasné! Multikultura našeho semináře ně včera trochu popletla,
naš lektor pochází z Austrálie a žije ve Francii a teď lektoruje v ČR.
Ták, a máme v tom pořádek. :) Velmi intenzivně jsme se rozmluvili,
rozezvučeli, pracovali ve skupinách. Včera i dnes mě nejvíce bavila
poslední hodina semináře – práce s loutkou. Zkusili jsme vodit podle
tradic japonského loutkového divadla – tři lidé vodí jednu loutku.
A můžu Vám říct, je to fuška!!! Have a nice day. Špion JES

Seminář B Nastala chyba v odkladě, lilie vláčí se po vodě.
Aneb Lilie z Erbenovy Kytice jako programo-
vý doplněk semináře B. Světlo a tma, život a
smrt. Netřepat a hlavně nemíchat! A víte vy vůbec, o čem je Bajaja?
My na to už přišli! Možná... Agent 007

Představte si, že jste lovec a pronásledujete bílou laň. Ta se změní v
lilii, která se v noci změní na krásnou pannu. Vzali byste si ji za ženu?
A kdyby ano, co by se pak stalo? A proč? (Odpověď (snad) najdete v
Erbenově Kytici.) Špion Němcová B.

Seminář C Dnešek začal debatou o včerejších představe-
ních. Po tomto delším úvodu jsme se pomalu
pustili do základů, jež nám pomůžou v cestě k divadelnímu tvaru.
Začali jsme vdechnutím života do určitých předmětů (lízající bota,
struhadlo robůtek), a pokračovali malými etudkami na volné a poté
na zadané téma. Čas nám však pokročil do odpoledních hodin a
my jsme museli naší cestu k divadelnímu tvaru pro dnešek ukončit.
Agentka Tsukasa

Seminář D Myslíte si, že toaletní papír je určen jen na to-
aletu? V tom případě jste ještě neobjevili krásu
využití a kouzlo tohoto papíru. Tvořivost a fantazii si rozšiřujeme
každý den. Agent James Bond 0062

Seminář E Ranní hra, poté kontrola úkolů, maňásci, mas-
ky a činohra. Během semináře jenom smích až
pláč. Kuba musel dělat provoz, Káta hrála na
housle a Martin ukazoval svoje igelitový prsa. Seminář skončil svá-
rem dvou rodů z Verony. Špion Týbl

Seminář G 8.30 Poslední cigareta, poslední zbytek kafe...
9.00 Uchopení nástrojů
9.00-13.30 Rozezpívání
10.04 Hraní
10.51 Ladění
10:61 Ztrácíme se v čase
13.00 Naše chuť k hraní je větší, než chuť k obědu a proto pokraču-
jeme do 13.05
23.30 Sraz v Modré Hvězdě
XX.XX Radši konec
Koncem všechno začíná
Agenti Tempo-Rytmus

Seminář R Věk od 3 do 40 let, spousta jmen, spousta
myší, spousta koček. Krásný písničky a bás-
ničky, kytara, tahací harmonika, píšťalky, kazu, bouchátka a chřes-
tidla. Kreslení, tanec, výprava do myší díry, lov koček, kašírování
loutek na prst, divadlo. To vše za 2 dny. Zatím....máme našlápnuto.
Špion Kulina

Seminář K Tajná zpráva ze semináře K přišla do redakce
na motáku Svijany.>

Chybí Vám Husák?

Podle nejnovějších zpráv by již dnes měl stát slibovaný stan-
u Husovky, tzv. Husák, ve kterém se od 22 hodin uskuteční
Night party Jahodové pivo s Loutkářem. „Rádi bychom vás
pozvali na koncert kapely Jahodové děti, která vznikla z di-
vadla Športniki a jejich blízkých přátel. Uslyšíte písničky
z inscenací minulých, přítomných i budoucích. Bude se i tan-
covat.“ zve jahodová Johana. Dál už se bude jen pít do za-
hájení seminářů. Kačenka je sice nenahraditelná, ale zkusme
věřit Husákov... Tomáš J. Reš

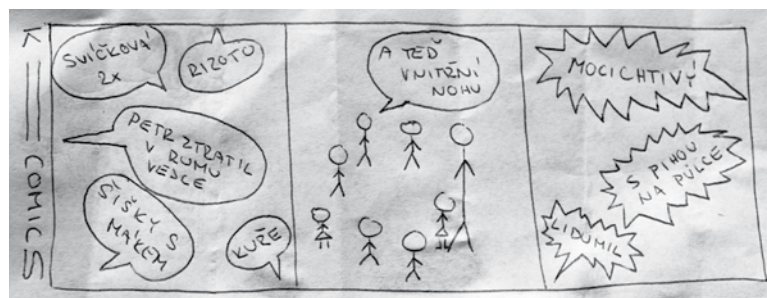

Najdi 10 rozdílů

CASANOV A rozdělení loutkářek

Už několik let sleduji chrudimské žabky, gazely, antilopy a
roštěnky. Ale po zkušenostech lascivního Casanovy-loutkáře,
který se snaží navázat kontakt za každou cenu, mi přijde tohle
označení naprosto nevyhovující.

Dívky loutkářky proto dělím na javajky, prstové loutky, ma-
ňásky, drátové marionety a totemovky. Dívka javajka překva-
pí svou něžností, jemnými gesty a romantickými sklony, příliš
často ji však nepotkáte. Dívky z kategorie prstových loutek
jsou vhodné jen pro kratochvilné dovádění, velkou hru s nimi
nesehrajete. Slečna maňásek má své charakteristické zvyklos-
ti, drsné dovádění většinou končí několika ranami do hlavy a
ještě se tomu směje. Drsná je i dívka drátová marioneta, její
pohyby jsou přesné, ale při zvládnutí základního ovládání
udělá vše, k čemu ji vedete. Zcela nevhodná je totemovka, kus
dřeva tupě kouká a je s ní převážně nuda. Podaří-li se vám jí
přeříznout, můžete si gratulovat.

Génius noci

Jedním z míst festivalových setkání je legendární Kafekára. Nebýt ovšem Josefa Ressela pili bychom pouze turka. Josef na sklonku svého pestrého života, trpěl silnou únavou. Když po nocích psal divadelní hry, nejednou se mu stalo, že usnul, převrhl kalamář s inkoustem a znehodnotil svou práci. Většina jeho nejzdařilejších a největších her byla touto nehodou zničena ještě před jejich dopsáním, a tak ani nemohlo dojít k jejich realizaci. Josef se rozhodl s tím bojovat. Řešením by byla káva, ale turka odmítal, neboť mu asocioval jeho istanbulské obchodní fiasko. (Snažil se prorazit na jejich trh s českým lučným medem, ale Turci zatvrzele odmítali tento artikl, čímž se Ressel dostal do značných finančních problémů.) Jenže to by nebyl On, aby nepřišel na to, jak si s tím poradit. Když v laboratoři dělal pokusy s horkou párou, vymyslel nový kávový nápoj, který nazval EspRESSlo. Postupem času byl název komolen až na dnešní běžně používané označení „presso“. Svůj vynález si dokonce nechal patentovat, ale finanční problémy ho donutily patent odprodat chrudimskému hokynáři a kavárníkovi židovi Issaku Tojvemu. Za zmínku stojí, že Tojveho kavárnu navštívili a Resslovu kávu ochutnali při jedné cestě i bratři Mrštíkové. Zanechala v nich nesmrtelný zážitek.

Tomáš J. Reš

Jak se řeší napjatý festivalový rozpočet...

Loutko-caching

Jestli jste doposud nevěděli, kam se vydat, dnešní nápověda by ty bystřejší z Vás měla zavést k cíli. Takže až kešku najdete, přečtěte si heslo, které nám v redakci musíte říct, chcete-li být odměněni. A nezapomeňte se podepsat do logbooku!

Nápověda je: MOR

13, 15 a 17 hod. | Malá scéna Divadla Karla Pippicha

Pejsek a Kočička aneb potrestaný zloděj

LS Amigos GJR Chrudim

hlavní program | 5 minut | od 3 let

LaKomá BarKa

Malé dvě, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř

hlavní program | 20 minut | od 4 let

19 a 21 hod. | Malá scéna Divadla Karla Pippicha

Andělé z lesa

Divadlo Líšeň, Brno

inspirativní program | 30 minut | od 6 let

11, 14 a 16 hod. | MED

Vid, ALENKO!

Rámus, Plzeň

hlavní program | 50 minut | od 8 let

10, 14 a 16 hod. | Spolkový dům

Červená Karkulka

LS Na Židli, Turnov

hlavní program | 30 minut | od 3 let

od 10 hod. | Slavoj divadla Karla Pippicha

Vyrob si svou loutku

Čmukaři, Turnov

dílna pro děti i jejich rodiče

10 hod. | Muzeum loutkářských kultur

O Smolíčkovi

o. s. Umění mění, Sklené nad Oslavou

doplňkový program | 25 minut | od 3 let

od 11 hod. | Divadelní kavárna Divadla Karla Pippicha

Vyrob si své divadýlko

dílna pro děti i jejich rodiče

19, 20, 21 a 22 hod. | Muzeum loutkářských kultur

Muzeum loutkářských kultur

doplňkový program | komentované prohlídky novou expozicí

od 11 hod. | Muzeum loutkářských kultur

Loutkářská dílna

dílna pro děti i jejich rodiče, výroba chlebových loutek

19 hod. | Za Divadlem

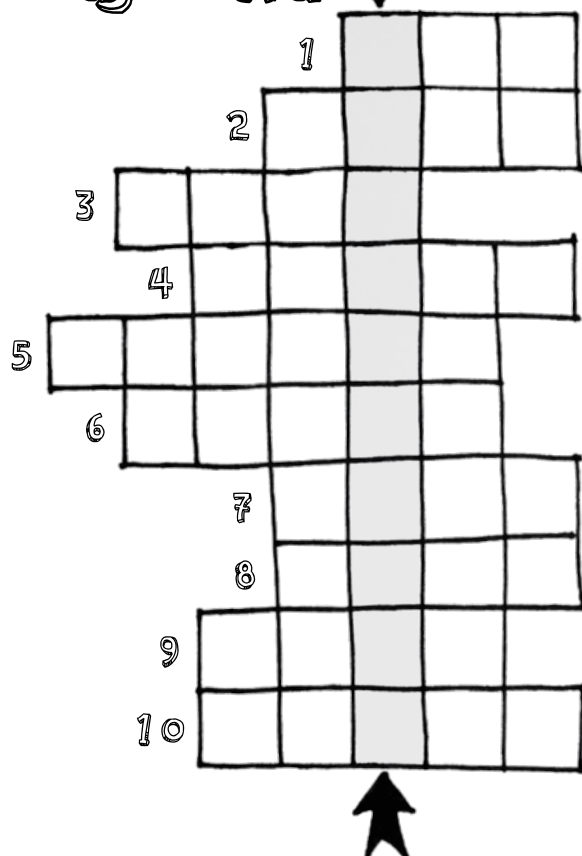
RomaniKa

koncert

Úterý 2. 7. 2013

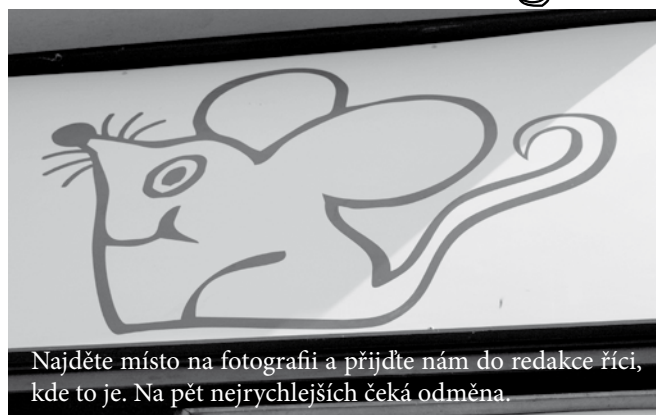
PROGRAM

Utajenka

1. Nepravda	6. Pevný
2. Přínos	7. Vyvěřeliny
3. Obojživelník	8. Část švu
4. Svítání	9. Nádoba u studny
5. Postava z orientálních pohádek	10. 1. duben

Fotohádanka Kde to je?

Najděte místo na fotografii a přijďte nám do redakce říci, kde to je. Na pět nejrychlejších čeká odměna.

Zpravodaj 62. Loutkářské Chrudimi

Vydává a tiskne: Chrudimská beseda

Redakce: Marek Lollok, Jana Soprová, Petra Hlubučková, Magda Zicháčková, Tomáš J. Reš **Foto:** Ivo Mičkal a redakce | **Grafická úprava:** Petra Líbová

Kontakt: t. 603 380 628, mail: Marek.Lollok@seznam.cz

Neprošlo jazykovou úpravou!

11, 14 a 16.15 hod. | Malá scéna Divadla Karla Pippicha

Autičko Cililink

DDS Rarášci u LD SVČ Opava
hlavní program | 40 minut | od 3 let

18 a 21 hod. | Malá scéna Divadla Karla Pippicha

Muž, který sázel stromy

Loutkové divadlo, Maribor, Slovinsko
inspirativní program

15 a 17 hod. | MED

Král Syrakuský aneb Smůtky Zhrzených nudli

Divadelní sekce stolní společnosti Mha, Plzeň
Dekadentně-dadaisticko-futuristická taškařice.
inspirativní program | 50 minut | od 15 let

10 , 14 a 16.15 hod. | Spolkový dům

Maska

LD Spojaček, Liberec
hlavní program | 25 minut | od 8 let

20 hod. | Muzeum barokních soch

Ambrosia

Geisslers Hofcomoedianten, o. s., Praha
doplňkový program | 60 minut | od 10 let

19 hod. koncert | od 22 hod. party | Za Divadlem

Japka

koncert

101 Jahodové pivo s Loutkářem

Night party and music session a koncert Jahodových dětí

od 10 hod. | Slavoj divadla Karla Pippicha

Vyrob si svou loutku

Čmukaři, Turnov
dílna pro děti i jejich rodiče

10 hod. | Muzeum loutkářských kultur

Tři přání

Divadlo Krasohled, Praha
doplňkový program | 40 minut | od 3 let

od 11 hod. | Muzeum loutkářských kultur

Loutkářská dílna

dílna pro děti i jejich rodiče, výroba chlebových loutek

od 11 hod. | Divadelní kavárna Divadla Karla Pippicha

Vyrob si své divadýlko

dílna pro děti i jejich rodiče

Pondělí 1. 7. 2013

PROGRAM